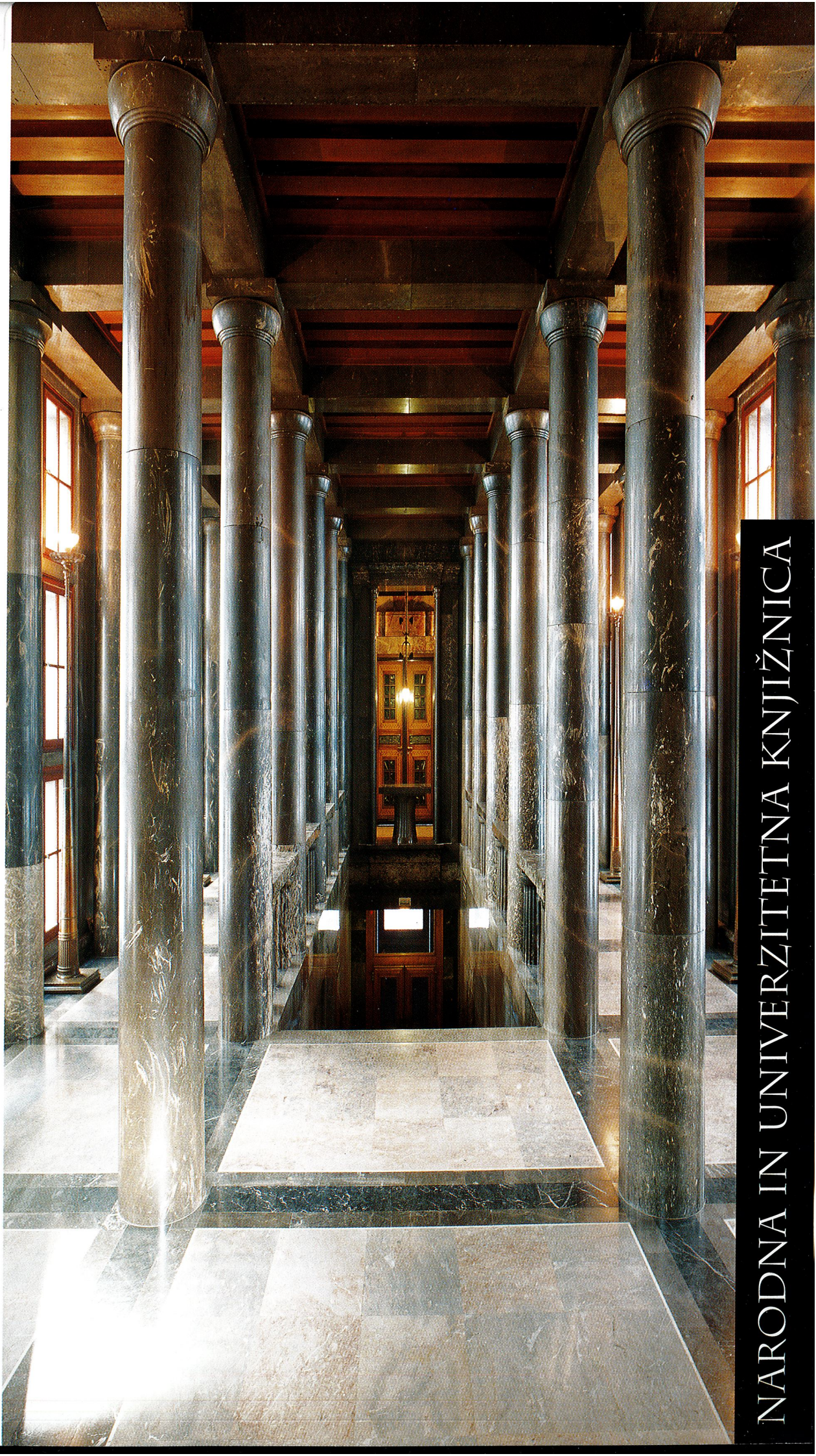

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

LJUBLJANA

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

430306

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

julij - avgust 2002

Knjižničarske novice 12(2002)7-8
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenka Jakac-Bizjak*
Glavna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 630 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

IZOBRAŽEVANJE

PRIZNANJA KVALIFIKACIJ BIBLIOTEKARSKE STROKE

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je na svoji seji dne **8. aprila 2002** podelila strokovne bibliotekarske nazive naslednjim knjižničnim delavcem:

- **Branku Goropevšku**, delavcu Osrednje knjižnice Celje, strokovni naziv *bibliotekar specialist*
- **Barbari Kovář**, delavki Mariborske knjižnice, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Andreji Pleničar**, delavki Knjižnice Mirana Jarca, Novo mesto, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Rudiju Medenu**, delavcu Knjižnice Antona Tomaža Linharta, Radovljica, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Kristini Pegan Vičič**, delavki Filozofske fakultete, Osrednje humanistične knjižnice, Knjižnica za anglistiko in germanistiko, Ljubljana, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Jani Zeni Bešter**, delavki Osrednje knjižnice Kranj, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Anatolu Šternu**, delavcu Osrednje knjižnice Kranj, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Damjani Selan**, delavki Kulturnega centra Ivan Napotnik, Velenje, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Stanki Ledinek**, delavki Kulturnega centra Ivan Napotnik, Velenje, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Bernardi Lukanc**, delavki Kulturnega centra Ivan Napotnik, Velenje, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Danijeli Leskošek**, delavki Knjižnice Antona Tomaža Linharta, Radovljica, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Janezu Lahu**, delavcu Knjižnice Jožeta Mazovca, Ljubljana, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Ireni Razinger**, delavki Knjižnice Antona Tomaža Linharta, Radovljica, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Nevenki Pečaver**, delavki Knjižnice Jožeta Mazovca, Ljubljana, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Danijeli Stupan**, delavki Mariborske knjižnice, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Alenki Hršak**, delavki Mariborske knjižnice, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Damijanu Mlinariču**, delavcu Mariborske knjižnice, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Metki Narath**, delavki Mariborske knjižnice, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Andreji Kos**, delavki Mariborske knjižnice, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Špeli Marin**, delavki Kulturnega centra Ivan Napotnik, Velenje, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Mojci Kavčič**, delavki Knjižnice Bežigrad, Ljubljana, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Olgi Iskra**, delavki Knjižnice Antona Tomaža Linharta, Radovljica, strokovni naziv *knjižničarski referent*
- **Alenki Potočnik**, delavki Knjižnica Antona Tomaža Linharta, Radovljica, strokovni naziv *knjižničarski referent*

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je na svoji seji dne **3. julija 2002** podelila strokovne bibliotekarske nazive naslednjim knjižničnim delavcem:

- **Meliti Ambrožič**, delavki Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana, strokovni naziv *višji bibliotekar specialist*
- **Alenki Kavčič - Čolić**, delavki Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana, strokovni naziv *bibliotekar specialist*
- **Bredi Brezovšek**, delavki Univerzitetne knjižnice Maribor, strokovni naziv *višji bibliotekar*
- **Nadi Koritnik**, delavki Knjižnice Makse Samsa, Ilirska Bistrica, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Damijani Logar**, delavki Knjižnice Makse Samsa, Ilirska Bistrica, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Manici Klemenc**, delavki Knjižnice Makse Samsa, Ilirska Bistrica, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Jelki Bezeljak**, delavki Mestne knjižnice in čitalnice Idrija, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Jožici Božič**, delavki Knjižnice Jožeta Mazovca, Ljubljana, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Branki Peklaj**, delavki Knjižnice Jožeta Mazovca, Ljubljana, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Davorinu Šorliju**, delavcu Knjižnice Jožeta Mazovca, Ljubljana, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Matjažu Rolihu**, delavcu Knjižnice Jožeta Mazovca, Ljubljana, strokovni naziv *višji knjižničarski referent*
- **Nadi Leban**, delavki Mestne knjižnice Piran, strokovni naziv *knjižničarski referent*

- **Brigiti Smolnikar**, delavki Mestne knjižnice in čitalnice Idrija, strokovni naziv *knjižničarski referent*

Vsem kolegom iskreno čestitamo!

SPLOŠNE KNJIŽNICE

TUDI MLADI ŽELIJO RAZMIŠLJATI S SVOJO GLAVO!

Z ljudmi, ki ne razmišljajo, je namreč mogoče z lahkoto manipulirati, ne da bi se tega sami zavedali. To pa se nam dogaja pogosteje, kot smo si na prvi pogled pripravljene priznati. In kaj lahko storimo? Mi smo naredili korak in te izkušnje želimo deliti z vami. Pa lepo po vrsti.

Od oktobra 2001 v Matični knjižnici Kamnik deluje **Infocenter za mlade**, ki ga je v lanskem letu sofinanciralo tudi Ministrstvo za kulturo. Zasnovali smo ga z namenom omogočiti mladim lažji dostop do informacij, druženja, vzpodbuditi uporabo knjižničnih virov, hkrati pa želimo razvijati tudi njihovo kritičnost do medijev, družbe, v kateri živimo, povezovati različne zvrsti umetnosti... V program smo vključili niz aktivnosti za različne ciljne skupine mladih, vendar želimo na tem mestu predstaviti samo del programa, ki pa je po svoji vsebini, aktualnosti, kvaliteti in odmevnosti pomembno prispeval k ponudbi naše knjižnice. To so Petkova srečevanja in Tečaj intelektualne samoobrambe. S tem nekoliko zahtevnejšim sklopom smo pritegnili zlasti študente in srednješolce, pa tudi

kar precej odraslih, kajti vrata so bila odprta vsem.

Za tiste sladokusce, ki uživajo v razmišljanju, raziskovanju, knjigah, filmih, slikarstvu in glasbi so bila Petkova srečevanja kot nalašč. Dvakrat mesečno (osem mesecev zapored) smo se srečevali v Zvočni galeriji ter Šoli filmske estetike in pripovedi. Slednja je pri nas prvi takšen projekt, ki združuje vrhunske filme z vrhunskimi predavanji. Zasnoval in vodil jo je psihoanalitik in filozof Dušan Rutar, ki je avtor številnih knjig (tudi o filmih) in še številnejših predavanj. Z vednostjo in razmišljanji pritegne in navduši. Rad ima otroke, naravo, knjige in filme. Pa se vrnimo k naši Šoli. Zamišljena je kot kraj, kjer človek dobi o dobrem filmu dobro razlago. Zares dobro. Filmi namreč niso narejeni samo za gledanje, ampak tudi za razmišljanje in poslušanje: ko film gledamo, je dobro, če ga tudi razumemo. Šola filmske estetike in pripovedi skuša ponuditi nekaj, česar ne ponujajo niti kinematografi niti televizija, čeprav nam nenehno predvajajo nove in nove filme. Ne ponujajo nam namreč razlage in ne ponujajo nam možnosti za pogovor, temveč predvsem zabavo, ki pa je dostikrat borna. To je zlasti slabo za mlade, ki šele vstopajo v svet. Zasuti z množico filmov so vse bolj otopeli in imajo vse manj volje in znanja, vse manj razmišljajo. Tudi storilnostno naravnana šola tega problema ne rešuje. Odločili smo se, da v knjižnici mladim ponudimo možnost uživanja v razmišljanjih in pogovorih o dobrih filmih, ki jim lahko odprejo nova obzorja in ponudijo dobre ideje v premislek. Ob filmu *Matrica* (režija Larry & Andy Wachowski) smo npr. razmišljali o realnih in simuliranih svetovih, dobrem in zlem, ljubezni, razmerju med človekom in umetno inteligenco...

Kasneje smo se lotili še številnih drugih tem. Pa ne samo v Šoli filmske estetike in pripovedi, temveč tudi na

Tečaju intelektualne samoobrambe. Narejen je po vzoru istoimenskih tečajev, ki jih je pred leti preko luže začel voditi profesor Noam Chomsky, pri nas pa jih vodi Dušan Rutar. Seveda ne gre za obrambo pred morebitnimi fizičnimi napadalci, temveč tistimi, ki napadajo človeško dušo in manipulirajo z njo. Tečaj je namenjen vsem, ki jim ni vseeno, kako na njihova življenja vplivajo propagandni sistemi, politični procesi in ideološke prakse, množična občila, hiperpotrošništvo itd. Malokdaj se vprašamo, kaj si res želimo in kaj potrebujemo. Raje prepustimo oglasom, medijem in internetu, da nam povedo, kaj pravzaprav rabimo in si želimo. Za razumevanje lastne pasivnosti, v katero nas pehajo številni procesi, ki na posebne načine zagotavljajo naš konformizem, za spopadanje z nujnimi iluzijami, ki nas podrejajo potrošništvu in množičnim medijem itd., pa je potrebno razumevanje. Razumevanje samega sebe, drugih ljudi in sveta, v katerem živimo. Da pa bomo razumeli, moramo o stvareh razmišljati in se pogovarjati. To je tudi cilj tečaja.

Pa še nekaj besed o **Zvočni galeriji**, ki predstavlja vizualizacijo glasbe z njeno navezavo na svet vidnega. Slikarstvo in glasba sta z roko v roki živeli in preživeli marsikatero burno obdobje zgodovine ter pustili za seboj neizbrisne sledi. V Zvočni galeriji smo želeli na poseben način prikazati njuno povezovanje in umeščenost v širše družbeno dogajanje ter ju nenazadnje povezati tudi s sedanostjo. Avtor Zvočne galerije je komponist (predvsem) filmske in scenske glasbe, glasbeni interpret, analitik in teoretik Mitja Reichenberg. Ukvarja se z glasbo v najrazličnejših oblikah: od filmskih studijev do etno prvin in sodobnih instalacij. Predavanja in pogovore Zvočne galerije je obogatil z avtorsko glasbo, ki je nastala po konceptih in navdihu velikih slikarskih mojstrov in glasbe njihovega obdobja. Diapozitivni

slik in drugih posnetkov pa so skupaj z zvočnimi kompozicijami in komentarji smiselno zaokroževali tematske sklope od renesanse do strukturalizma. Glasbo posameznih Zvočnih galerij je avtor izdal tudi na CD-jih.

Petkova srečavanja in tečaj intelektualne samoobrambe so vzbudili veliko zanimanja, obisk pa je močno presejal naša (vedno optimistična!) pričakovanja. Program je zasnovan tako, da vsako srečanje predstavlja samostojen del, ki pa skupaj kot mozaik tvorijo zaokroženo celoto. V Kamniku bomo jeseni s podobnim programom nadaljevali. Vabimo vas, da se nam pridružite, saj smo prepričani, da bo program pritegnil zanimanje tudi drugje! Dodatne informacije dobite po tel. 01 831-12-17, ali na e-naslovu mkk@kam.sik.si.

Andreja Štorman,
Matična knjižnica Kamnik

PREDSTAVLJAMO VAM

10. BOLOGNA PO BOLOGNI, 28. maj – 1. junij 2002

Na otvoritvi sta spregovorila Milan Matos, glavni direktor Založbe Mladinska knjiga in Lila Prap, ilustratorka.

Letošnja prodajna razstava Bologna po Bologni je bila že deseta, kar dokazuje, da je v slovenskem prostoru potrebna, čeprav nam je sejem v Bologni razmeroma blizu in dostopen. Sodelavci Knjigarne Konzorcij in Knjižnice Otona Župančiča, enote Pionirska knjižnica, očitno znamo skupaj pripraviti takšen izbor, da informiramo o najboljših in najbolj zanimivih knjigah in cederomih na sejmu v Bologni! S strokovnimi predstavitvami pa jih pospremimo v slovenski prostor tako, da so dostopni mladim bralcem in vsem tistim, ki motivirajo mlade za branje.

Tudi letos smo imeli strokovne predstavitve v dopoldanskem času; Jure Hudeček iz Knjigarne Konzorcij je predstavljal cederome, jaz pa knjige. Predstavitev se je udeležilo okrog 100 knjižničarjev iz vseh koncev Slovenije. Veliko ljudi je prišlo tudi na otvoritev in razstavo individualno obiskalo v času njene odprtosti.

Splošne in šolske knjižnice ter nekateri posamezniki so gradivo kupili oz. naročili takoj, nekateri pa naročila še vedno pošiljajo. Knjigarna Konzorcij v Ljubljani na Slovenski 29 skozi vse leto sprejema naročila in omogoča nakup tujih knjig, o katerih ste zvedeli na razstavi Bologna po Bologni, iz katalogov ali kako drugače! Njena spletna stran je www.konzorcij.com in elektronski naslov: konzorcij@mk-trgovina.si.

Letošnja Bologna po Bologni je informirala o 39. mednarodnem sejmu otroških knjig v Bologni, ki je bil od 10. do 13. aprila v Bologni. Med 1400 razstavljalci je bilo 1200 tujih, neitalijanskih, in dve slovenski založbi: Mladinska knjiga in Prešernova družba. Vsako leto je na sejmu razstava ilustracij iz leposlovnih in poučnih mladinskih knjig. Žirija je imela obsežno in zahtevno delo, saj je na letošnjo razstavo poslalo svoja dela 2442 ilustratorjev iz 96 dežel, kar je 14 % več kot lani. Naslovnico kataloga z ilustracijami iz leposlovja (Fiction Annual) je narisal Eric Battut, naslovnico kataloga z ilustracijami iz poučnih knjig (Non Fiction Annual) pa Robert Ingpen. Častni gost na letošnji razstavi ilustratorjev so bile arabske dežele z razstavo *Arabske barve, razstava arabskih ilustracij za otroške knjige*: s svojimi deli se je predstavilo 33 arabskih ilustratorjev, med njimi je bila tudi knjiga z naslovom *Najlepše ljudske pravljice*, ki je bila letos na sejmu nagrajena z nagrado Novi horizonti.

Strokovna žirija je na sejmu podelila naslednje nagrade:

Za leposlovne knjige:

- Sandy Turner: SILENT NIGHT. New York: Simon and Schuster Children's Publishing Division, ZDA.
- EL SENOR KORBES Y OTROS CUENTOS DE GRIMM. Ilustr. Oliveiro Dumas. Valencia: Media Vaca, Španija.

Za poučno knjigo:

- Lluïso: UNA TEMPORA EN CALCUTA. Valencia: Media Vaca, Španija.

Nagrada za odličnost:

- Claudine Desmarteau: DICTIONNAIRE LE PETIT REBELLE. Pariz: Seuil Jeunesse, Francija.
- Jules Renard: HISTOIRES NATURELLES. Ilustr. Yassen Grigorov. Geneve: La Joie de Lire, Švica.

Nagrada Novi horizonti:

- Yaacoub El-Sharouny: AGMAL AL-HEKAYAT AL-SHAABEYA. Ilustr. Helmy El-Touni. Kairo: Dar El-Shorouk, Egipt.

Med 982 novimi mediji iz 13 držav je bila podeljena New Media Prize, nagrada za inovativnost, poučnost in preprosto uporabo, naslednjim softverskim izdelkom:

- BIOSCOPIA. Heureka-Klett Softwareverlag GmbH (Nemčija).
- PETTSON FINDUS OCH MUCKLORNAS VARLD. Gammafon Multimedia AB (Švedska)
- ZOO TYCOON. Microsoft Corporation (ZDA)

Priznanja za odličje so prejeli:

- Harry Potter and the Sorcerer's Stone. Electronic Arts (ZDA).
- Character Education True to Your Care Ripple Effects (ZDA).
- www.littlefoxxkids.com. Littlefox (Koreja)

Novo nagrado, ki nagrajuje odličnost na področju e-knjig *Bologna Children's eBook Award* pa so prejeli:

- IL MIO PRIMO MANUALE. Edizioni Piemme, Italija.

Nagradi za odličnost:

- LA BIBBIA E LA VITA DI GESU. Dami International, Italija.
- LES HISTOIRES EPOUVANTABLES DE MAÎTRE FRISSON. Editions 00h00, Francija.

Razstavni prostor s softverskim gradivom se na sejmu v Bologni vsako leto bolj širi. Pa tudi sicer so knjigam dodani internetni naslovi in softversko gradivo. Mnogo informacij se nahaja na internetnih naslovih založb.

Na prostoru Mednarodne zveze za mladinsko književnost so na sejmu predstavili poslanico in plakat ob letošnjem 2. aprilu - mednarodnem dnevu knjig za otroke, novo številko revije Bookbird in kongres ob petdesetletnici IBBY, ki bo v Baslu od 29. septembra do 3. oktobra 2002. Žirija je na sejmu proglasila letošnja nagrajenca: Andersenovo nagrado

prejmeta pisatelj Aidan Chambers in ilustrator Quentin Blake, oba iz Velike Britanije. Nagrada jima bo podeljena na kongresu v Baslu. Vse te informacije so bile dostopne tudi na naši Bologni po Bologni, imeli pa smo tudi imeniten izbor knjig obeh Andersenovih nagrajencev.

Sicer pa smo s knjigami na naši razstavi želeli predstaviti ponudbo na letošnjem sejmu in na nekatere knjige tudi posebej opozoriti. Na sejmu ni bilo najti nič zares novega: nobenih novih tem, trendov ali boomov. Nobenega avtorja ali ilustratorja, ki bi prevladoval, niti nobenega junaka (tudi Harry Potter je že več ali manj mimo). Je pa veliko vsega in med tem veliko zares dobrega, zanimivega, čudovitega, osupljivega. Najdemo lahko leposlovne in poučne knjige za vsakega otroka po njegovih željah in interesih, bralnih sposobnostih in potrebah: knjige igrače za najmlajše, bogat izbor slikanic, knjige za začetne bralce po vseh stopnjah, klasična književna besedila, žanrska literatura, tabu teme, poučne knjige, knjige, ki so lahko v pomoč itd. Bilo je veliko knjig je, ki spodbujajo aktivnost in ustvarjalnost na vseh področjih. Aktivnosti in kreativnosti se je letos morda bolj kot druga leta pridružila še inovativnost. Veliko je delovnih zvezkov s področja jezika, branja in pisanja. Na razstavi Bologna po Bologni smo prav posebej opozorili tudi na knjige, ki spodbujajo k branju in osveščajo o njegovem pomenu.

Kaj pa je osrednje sporočilo gradiva na sejmu v Bologni in s tem tudi na razstavi Bologna po Bologni? Morda je zaslediti nekaj več spodbud k sožitju in medsebojnem razumevanju, več medkulturne vzgoje ... da bi z branjem knjig v resnici zgradili stopnice, kot pravi letošnja poslanica ob 2. aprilu (*Stopnice iz knjig*), k samemu sebi in k drugim.

Pa še to: 40. mednarodni sejem otroških knjig v Bologni bo drugo leto od 2. do 5. aprila 2003, 11. prodajna

razstava Bologna po Bologni pa bo zadnji teden v maju.

Mag. Tilka Jamnik
Knjižnica Otona Župančiča,
enota Pionirska knjižnica, Ljubljana

SREBRNI JUBILEJ DOLENJSKEGA KNJIŽNEGA SEJMA

V letošnjem maju je dolenski knjižni sejem praznoval častitljivo obletnico - srebrni jubilej. Torej že četrto stoletje ga vneta pripravljajo trije partnerji: Mladinska knjiga Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto in tovarna zdravil Krka. Na sejmu, ki praviloma traja en teden, Mladinska knjiga pripravi pregled celotne letne knjižne produkcije, naša ustanova pa ob tej priliki pripravi spremne razstave ter na prvem, otvoritvenem večeru predstavi gosta sejma. Obiskovalci imajo torej ob številnih prireditvah priložnost na enem mestu ogledati si kompletno knjižno produkcijo ter nakupiti knjige po občutno nižjih, sejmskih cenah.

Letošnji knjižni sejem je potekal od 13.- 17. maja v prostorih Galerije Krka. Že prvi dan sejma je ponujal izredno bogat in zanimiv program. O pomenu srebrne obletnice dolenskega knjižnega sejma je spregovoril direktor knjigotrštva pri Mladinski knjigi-Trgovina Bernard Pesjak, o vlogi Knjižnice Mirana Jarca kot ene od organizatoric sejma je spregovorila njena direktorica Andreja Pleničar, z vlogo Krke oziroma njenega Kulturno-umetniškega društva kot soorganizatorja dolenskega knjižnega sejma pa nas je seznanil inž. Janez Bernik, nekdanji predsednik društva. Ena od pomembnih gostov letošnjega sejma je bila tudi dr. Silva Novljan, svetovalka za splošne knjižnice pri

Državni matični službi v NUK, ki je spregovorila o številnih vlogah sodobnih splošnih knjižnic. Položaj založništva na Slovenskem pa nam je predstavil Milan Matos, predsednik Stokovnega združenja založnikov in knjigotržcev Slovenije.

Osrednja pozornost prvega večera je veljala eni najlepših knjig na Slovenskem, faksimilu Spominke knjige ljubljanske plemiške družine sv. Dizma, ki jo je delniška družba Krka podarila petim dolenjskim knjižnicam (med drugimi tudi naši). Knjigo sta obsežno predstavila umetnostni zgodovinar in urednik knjige Lojze Gostiša ter avtor uvodnega eseja in kataloga prof. dr. Jože Kastelic, ki je svojo predstavitev obogatil z zanimivimi diapozitivi iluminacij iz knjige.

Večer je glasbeno popestrila učenka novomeške Glasbene šole Marjana Kozine Jerca Majzelj.

Na koncu smo obiskovalce povabili k ogledu spremnih razstav sejma: Izbor knjižnih redkosti od druge polovice 17. stoletja do začetka 19. stoletja iz posebnih zbirk Boga Komelja, ki ga je pripravila kolegica bibliotekarka Darja Peperko, ter razstava Ustvarjalni opus Svetlane Makarovič, ki jo je pripravila višja bibliotekarka Jadranka Zupančič.

Druga prireditev sejma je bila v četrtek, 16. maja. Posvetili smo jo večeru poezije z naslovom Samost oziroma srečanju s poezijo Svetlane Makarovič, v interpretaciji avtorice in pevke Bogdane Herman.

Uvodoma smo predstavili izjemni ustvarjalni opus Svetlane Makarovič, ki obsega trinajst pesniških zbirk (za odrasle), deset pesniških zbirk za otroke, več kot petdeset slikanic (skupaj s številnimi ponatisi), več proznih del, številne gledališke, radijske in televizijske igre, zgoščenke, zvočne kasete, šansonjerska besedila. Osrednja gostja večera Svetlana Makarovič se je preizkusila tudi na številnih drugih področjih, in sicer kot

prevajalka, ilustratorka, glasbenica, založnica. Med prvimi se je zavedala pomena svojih avtorskih pravic in se trdo bojevala za njihovo spoštovanje.

Ampak za večino od nas je Svetlana Makarovič v prvi vrsti pesnica. Njen pesniški glas se predirljivo dotika samega temnega srca sveta, tudi njen literarni večer z naslovom Samost, ki je hkrati naslov njene pesniške antologije, je to potrdil - njeno samosvojest, pretresljivost, milino in presunljivost...To je izris avtentične, močne pesniške osebnosti.

Zlasti zanimiv je bil preplet avtoričinih interpretacij s petjem v slogu starih ljudskih pesmi, ki jih je tenkočutno podala Bogdana Herman.

Zadnja prireditev dolenjskega knjižnega sejma, v petek, 17. maja, je bila posvečena najmlajšim literatom in njihovemu tradicionalnemu medobčinskemu srečanju, tokrat ga je popestril mladinski pisatelj Ivan Sivec. S pisateljem se je pogovarjala Slavka Kristan, vodja mladinskega oddelka v Knjižnici Mirana Jarca.

Eno obdobje dolenjskega knjižnega sejma se je tako zaključilo. Upamo, da bomo tudi naslednje leto vsi organizatorji sejma, med njimi tudi Knjižnica Mirana Jarca, nadaljevali z enako vnemo. Zase vemo, da bomo, kot leta poprej, širši javnosti radi pokazali bogastvo naših številnih zbirk knjižnega in neknjižnega gradiva ter pomagali predstaviti ustvarjalni opus katerega od osrednjih gostov prihodnjega dolenjskega knjižnega sejma.

Jadranka Matić-Zupančič
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

MEDNARODNA SREČANJA

KONFERENCA LIBRARIES IN THE DIGITAL AGE (LIDA)

Dubrovnik, 21. - 26. maj
2002

Konferenca je bila razdeljena na raziskovalni in praktični sklop. Tema raziskovalnega sklopa je bila *"Integrating information seeking and information retrieval"*, praktičnega pa *"Digital Information Services: Practice and Research"*. Kakor pove že naslov, je bila tema prvega dela poskus integracije do sedaj ločenih področij v področju interaktivnega poizvedovanja (interactive information retrieval). Kalervo Järvelin je predstavil omejitve laboratorijskega modela poizvedovanja in možne alternative z vključevanjem relevanc višjega reda itn. Pertti Vakkari je v svojem referatu "Task-based informatin searching" predstavil povezavo med fazami naloge, iskalnimi izrazi, taktikami in poprejšnjim znanjem. V drugih referatih in na delavnicah je bilo govora o informetriki (Ingwersen), povezavi med zapletenostjo nalog in informacijskimi viri ter tipi informacij (Byström), metodah ocenjevanja interaktivnega poizvedovanja (Belkin), longitudinalnih študijah (Kuhlthau), analizi kvalitativnih podatkov (Wang) in raziskovanju iskanja po spletu (Wang).

Sledil je zelo zanimiv in razgiban panel o raziskovalnih vprašanjih in metodologiji področja iskanja in poizvedovanja informacij (IS&R) z udeleženci Petrom Ingwersenom, Kalervo Järvelinenom, Nickom Belkinom, Christine Borgman, Perttijem Vakkarijem in Peijing Wang.

Drugi del konference se je začel s predstavitvijo Christine Borgman

"Whither, or wither, libraries?", potem s pregledom možne uporabe agentov v knjižnicah (Detlor & Arsenault), kulturološkimi značilnostmi digitalnih zbirk (knjižnic) v ZDA (Dalbello), pismenosti za digitalno knjižnico (Bowden, Robinson & Vilar), rezultati študije uporabe elektronskih informacijskih virov v Veliki Britaniji (projekt JUBILEE) itn. Na posebni slovesnosti je bil predstavljen hrvaški prevod knjige "From Gutenberg to the Global Information Structure" avtorice Christine Borgman.

Razpisana sta že temi konference za naslednje leto, za raziskovalni del *Poizvedovanje in splet* ("Information retrieval and the Web") ter za praktični del *Knjižnice in splet*.

Gorazd Vodeb,
NUK

"MEDREGIJSKO SODELOVANJE V ZDRUŽENI EVROPI"

31. konferenca ABDOS,
Liberec, 6. - 9. maj 2002

ABDOS

(Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationsstellen der Ost-, Ostmittel- und Südosteuropaforschung) je neformalno združenje institucij, ki se ukvarjajo s proučevanjem Vzhodne, Srednje in Južne Evrope, zbiranjem in obdelavo literature o teh deželah in seveda tudi literature iz tega območja. Ker gre za neformalno obliko združevanja, sodelujoče institucije in posamezniki ne prispevajo članarine, zaradi financiranja osnovne dejavnosti in nove nemške zakonodaje pa se bo združenje v letu 2002 preoblikovalo v društvo, katerega člani bodo lahko

posamezniki in institucije, predvidena pa je tudi letna članarina.

Združenje je nastalo pred tridesetimi leti predvsem zaradi omogočanja boljše izmenjave informacij in izkušenj med bibliotekarji in dokumentalisti takratnega "Zahoda", ki so proučevali in zbirali gradivo "Vzhoda" - predmet proučevanja je bila tudi takratna Vzhodna Nemčija. Nabavi gradiva iz držav za "železno zaveso" so posvečali posebno pozornost, zlasti seveda sivi literaturi. Velik poudarek je bil ves čas na sodelovanju med bibliotekarji in strokovnjaki z različnih področij, npr. slavisti, ekonomisti, sociologi, politologi, pravniki, zgodovinarji in drugimi. Najpomembnejša formalna oblika sodelovanja je vsakoletno strokovno srečanje, ki je vsakič v drugi državi. Tokrat je bilo v mestu Liberec (Reichenberg) na Češkem. Leta 1985 je bilo strokovno letno srečanje ABDOS tudi v Ljubljani.

Leta 1971 se je začelo sodelovanje med bibliotekarji nekaterih pomembnejših institucij v Zvezni republiki Nemčiji, kmalu pa se je razširilo v skoraj vse države Zahodne Evrope, po letu 1980 so se začeli vključevati tudi bibliotekarji iz takratnih socialističnih držav. Vsa leta od nastanka je bil sedež ABDOS v Oddelku za Vzhodno Evropo (Osteuropa-Abteilung) pri Staatsbibliothek zu Berlin - Preussischer Kulturbesitz v Berlinu.

ABDOS izdaja svoje redno četrletno glasilo *Mitteilungen* (ISSN 0721-9105), prispevki z vsakoletnih srečanj pa so objavljeni v zborniku *Oddelka za Vzhodno Evropo*.

"Medregijsko sodelovanje v združeni Evropi"

je bil naslov letošnjega srečanja, ki je bilo od 6. do 9. maja v češkem mestu Liberec. Srečanja v novi študijski in splošni knjižnici se je udeležilo okrog 90 udeležencev iz 14 držav (Avstrije, Bosne in Hercegovine,

Češke, Hrvaške, Jugoslavije, Latvije, Litve, Nemčije, Poljske, Rusije, Slovaške, Slovenije, Švice in Ukrajine). Posvetovanje je potekalo v šestih tematskih sklopih, obogatili pa so ga tudi ogledi petih pomembnejših knjižnic v tem univerzitetnem mestu. Predstavljeni so bili naslednji prispevki:

Euroregionalno sodelovanje - Projekti in izkušnje

- Dipl.Ing. S. Weißflog, Dr. H. Albert, L. Hodic, R. Holečková (TU Chemnitz):
Der neue Studiengang "European Studies" und das Projekt "WIKONET" (Wirtschaft - Kooperation - Netzwerke) an der TU Chemnitz in Kooperation mit tschechischen und polnischen Partnern. Eine Herausforderung auch für die Universitätsbibliothek(en) und die bibliothekarische grenzübergreifende Kooperation.
- Mgr. V. Vohlídalová (Liberec):
Bibliothekarische Zusammenarbeit ohne Grenzen und über Grenzen hinweg.
- I. Kadlecová (ČAV Praga), E. Simon (EDBI Berlin):
Fachliche Zusammenarbeit zwischen Prag und Berlin am Beispiel einer gemeinsamen Publikation zum Thema Konsortien. Pläne zur Weiterführung dieser langjährigen Zusammenarbeit.
- Dr. Zd. Bartl (NK ČR Praga):
Tschechische Personennamen-datei und Kooperation.
- Dr. G. Seewann (SOI München):
Das Projekt ETHNODOC: Datenbank der ethnischen Gruppen und Minderheitenproblematik in Südosteuropa.
- J. Kanič (NUK Ljubljana):
Tangible results of the international project "Multilingual Dictionary of Library Terminology".
- Mag. H. Vintr (ÖOSI Dunaj):
Die "Datenbank der internationalen Ost-, Ostmittel- und

Südosteuropaforschung" als Beitrag zur wissenschaftlichen Vernetzung und Kommunikation innerhalb Europas.

- Z.I. Zlotnikova (CBS Dmitrov):
Internationale Beziehungen des Bibliothekssystems eines Gebietes. Am Beispiel des Zentralen Bibliothekssystems Dmitrov, Gebiet Moskau

Zgodovinski pogledi

- Doz Dr. R. Anděl (Liberec):
Die Historische Kommission der Euroregion Neiße und ihr Anteil an der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit.
- Dr. A. Klimeková (SNK Martin):
Internetzugang zu den Katalogen der historischen Bibliotheken der Zips. Ein gemeinsames Projekt der Slowakischen Nationalbibliothek und der UB Bielefeld.
- Dr. M. Kovačka (NSK Martin):
Bibliographie zur Kulturgeschichte des Buches in den Ländern Mitteleuropas. Ein Projekt.
- I.G. Matveeva (RNB St.Petersburg):
Nationalbibliotheken und St.Petersburger Bibliotheksgesellschaften (Ende 19.- Anfang 20.Jh.)
- Prof. P.S. Sokov (MGUKI Moskva):
Internationale Beziehungen im Spiegel des Museums zur Geschichte der Moskauer Staatsuniversität für Kultur und Künste (MGUKI).

Ohranjevanje gradiva

- I. Krivienė (UB Vilna):
Restaurieren oder Digitalisieren? Projekte zur Erhaltung des kulturellen Erbes an der Universitätsbibliothek Vilnius.
- Prof. A.M. Mazurickij (MGUKI Moskva):
Bibliothekarische Maßnahmen zur Bestandserhaltung in Rußland während des II. Weltkriegs.
- K.V. Ivina (MGUKI Moskva):

Zu Erhaltungsmaßnahmen von Bibliotheksbeständen im Nachkriegsdeutschland auf dem Gebiet der SMA.

Bibliotekarska zakonodaja in praksa - knjižnične storitve za manjšine

- Dr. J. Burgetová (SKIP Praga):
Zum neuen Bibliotheksgesetz der Tschechischen Republik (1. 1. 2002).
- B. Konvalinková (KVK Liberec):
Realisierung des Rechts von Minderheiten auf freien Zugang zur muttersprachlichen Literatur in der Wissenschaftlichen Landesbibliothek Liberec.
- Mgr. E. Midriaková (SNK Martin):
Retrokonversion der Slowakischen Nationalbibliographie und Versorgung der Minderheiten mit muttersprachlicher Literatur in der Slowakei.
- N. Ju. Dement'eva (MGUKI Moskva):
Polnische Bibliotheken in Moskau als Minderheitenbibliotheken.
- Mag. D. Stančin-Rošič (NSK Zagreb):
5 Jahre Kroatisches Bibliotheksgesetz. Erfolge und Probleme.
- J. Špakovska (Karaimische Kulturgemeinde in Litauen, Vilna):
Lithuanian, Galic, Luck Karaims literature in native (karaim) language.
- Dr. G. Seewann (SOI München):
Typologie der Vertreibung der Deutschen aus dem östlichen Europa.

Časopisi in časniki Vzhodne, Srednje in Južne Evrope: Hranjenje, prezervacija in digitalizacija

- Doz.Dr. J. Kubíček (MZK Brno):
Zeitungen und Zeitschriften in der Tschechischen Republik - ein Datenbankprojekt.
- Mgr. P. Máfuš (SNK Martin):

Das nationale Programm zur Schutzverfilmung der Periodika in der Slowakischen Republik.

- Prof. Dr.habil. Zbigniew Żmigrodzki (UŠIBIN Katowice):
"Hoffnung" - eine Zeitschrift der Deutschen in Polen.
- Dr. Zd. Gebolyš (UŠIBIN Katowice):
Die Erwerbung deutscher Zeitschriften in den öffentlichen Bibliotheken der Woiwodschaft Schlesien.
- Dr. T. Czepurnyi (UB/TIB Hannover):
Erfahrungsbericht zum Aufbau eines Zugangs zu elektronischen Zeitschriften für ukrainische Wissenschaftler im Rahmen eines INTAS-Projekts.

Virtualna specialna knjižnica

- Dr. P. Bílek (UK Praga):
Ein Portal zur Bohemistik.
- B. Martin (SBB-SPK Berlin):
Zur Planung einer virtuellen Fachbibliothek Slawistik.
- Dr. G. Wirtz (BSB München):
Osteuropa-Fachinformation an der Bayerischen Staatsbibliothek - Stand und Planungen.
- D. Begenišić (SNB Beograd):
Virtuelle Fachbibliothek Serbien.
- W. Mallock (GESIS Berlin):
Osteuropa-Netzwerk: ein Beispiel für fach- und institutions-übergreifende Kooperation im Internet.

Razno

- Dr. C. Kučera (ÚSGS UJEP Aussig):
Deutsche Volkssagen aus Böhmen in tschechischen Übersetzungen.
- Dr. E. Koudelková (TU Liberec):
To Some Collections of German Folktales from Bohemia.
- E. Rudolph (Bibl. OEK Leipzig):
"Russische Penaten" in Leipzig: die Bibliothek des Osteuropakontakt e.V. in der Leipziger

Stadtbibliothek und der Literaturklub.

- Dr. J. Warmbrunn (Herder-Institut, Marburg):
Wie mißt sich Leistung? - Überlegungen zur Leistungsmessung in wissenschaftlichen Bibliotheken aus der Sicht einer Spezialbibliothek zur Ostmitteleuropaforschung.
- Dr. P. Haslinger (Collegium Carolinum München):
Zur Entwicklung der Arbeitsgemeinschaft Münchener Osteuropabibliotheken.
- Dr. Warmbrunn (Herder-Institut, Marburg):
Bericht über die Gründungs- und die 1. Mitgliederversammlung des ABDOS e.V.

Knjižnica sprave

Nova študijska knjižnica je bila zgrajena pred dvema letoma, sam projekt "Knjižnice sprave" (Building of peace and Reconciliation, Bau der Versöhnung) pa je izreden predvsem zato, ker sta mu botrovala češki in nemški predsednik, pomemben delež sredstev pa je prispevala tudi Evropska unija. Liberec je mesto na Češkem ob Lužiški Nisi, ki šteje okrog 110.000 prebivalcev. Pred drugo svetovno vojno je bil največje nemško mesto in kulturno središče sudetskih dežel, takrat je bilo v mestu več kot 80% prebivalstva nemškega, mesto pa se je imenovalo Reichenberg. Vojne vihre so prizadele češko in nemško prebivalstvo, Kristalna noč pa je pometla z Židi, ki so bili pomemben nosilec gospodarskega in kulturnega življenja. Prav zato je zrasla nova knjižnica na ruševinah požgane sinagoge, saj projekt harmonično združuje v eni stavbi knjižnico in sinagogo. Gre za prvo gradnjo knjižnice te velikosti in pomena v zadnjih 70 letih in prvo sinagogo, ki je bila zgrajena na Češkem po drugi svetovni vojni. Knjižnica je bila načrtovana kot središče za zbiranje in

hranjenje različnih vrst dokumentov in publikacij, istočasno pa tudi kot posrednik raznovrstnih informacij, med drugim tudi o kulturah, deželah in ljudeh, ki se srečujejo v tem delu Evrope. Sinagoga ne igra le vloge svetišča židovske skupnosti, pač pa je tudi simbol človeškega razumevanja in simbolične sprave. Knjižnica in sinagoga sta živ opomin, da so ljudje različnih verovanj, kultur in ras živeli, še živijo in bodo živeli skupaj, žal ne vedno v sožitju. Moralna in finančna pomoč z različnih strani je omogočila izgradnjo tega simbola, stiska rok nad skupno preteklostjo in prav tako prihodnostjo.

Knjižnica nudi splošne knjižnične storitve vsem brez omejitev ali plačila. V njej se združujejo vloge:

- lokalne javne knjižnice
- regionalne knjižnice s svetovalno in matično službo
- regionalne splošne znanstvene in študijske knjižnice
- domoznanske knjižnice za češko-nemške odnose in nemško manjšino
- domoznanske knjižnice za Sudetske Nemce
- informacijskega in referalnega centra
- elektronske točke s prostim pristopom do interneta

Knjižnični fond obsega okrog 1,2 milijona enot, od tega nad 230.000 v prostem pristopu. Uporabnikom je namenjeno 300 sedežev in 180 delovnih mest, zgradba pa obsega 12.500 m² v petih nadstropjih. Zavidanja vredna je bila tudi dinamika izgradnje - načrti so nastali leta 1996, gradnja se je začela leto kasneje in končala oktobra 2000, knjižnica pa je začela delovati v njej že marca 2001. Stroški gradnje so dosegli 13 milijonov USD, od tega je prispevala eno petino Evropska unija.

Ivan Kanič,
NUK

EVROPSKE KNJIŽNICE KOT VHOD K INFORMACIJAM

LIBER (Ligue des bibliothèques Européennes de recherche) je organizacija, ki povezuje evropske znanstvene (nacionalne, univerzitetne, visokošolske in raziskovalne knjižnice). Ustanovljena je bila na pobudo Sveta Evrope (Council of Europe) na sestanku v Strasbourgu leta 1971. Do konca osemdesetih let so bile na konferenco LIBER povabljene samo knjižnice iz držav, ki so bile članice Sveta Evrope. Univerzitetna knjižnica Maribor je bila prva med knjižnicami držav zunaj tega kroga, ki je bila že leta 1988 povabljena v organizacijo LIBER. Upravni odbor in zbor LIBER sta sprejela priporočilo tedanjega ravnatelja Univerzitetne knjižnice Gradec, ki je dobro poznal organizacijski model, delovanje in razvojne načrte Univerzitetne knjižnice Maribor. Na zboru LIBER leta 1989 v Madridu članice še niso imele enotnega mnenja o tem, ali naj v svoje vrste vabijo tudi knjižnice iz držav, ki niso članice Sveta Evrope. Odločile so se, da bodo sicer dovolile sodelovanje na konferencah tudi nekaterim knjižnicam iz srednje in vzhodne Evrope, vendar zaradi omejenih finančnih sredstev, ki jih prejema od Sveta Evrope, bo vključevanje postopno in v omejenem obsegu. Na konferenci v Padovi leta 1991 je predstavnik Sveta Evrope Michael Vorbeck zahteval, da prične LIBER delovati kot organizacija, ki bo povezovala vse znanstvene knjižnice iz vseh delov Evrope, tudi srednje ter vzhodne, in ne smo članice Sveta Evrope. Predsedstvo LIBER njegove pobude sprva ni sprejelo z navdušenjem, saj je pomenilo dodatno finančno in organizacijsko obremenitev. Po daljši razpravi pa je bil predlog sprejet in pričelo se je novo obdobje v organizaciji LIBER. Leta 1992 so organizirali konferenco v

Budimpešti in nanjo prvič množično vabili knjižničarje iz srednje in vzhodne Evrope. Eden izmed sklepov konference je bil, da bodo nove članice pritegnili v delovne skupine. Ena izmed prvih tovrstnih aktivnosti je bila delovna skupina za avtomatizacijo, ki se je sestala leta 1993 v Bratislavi pod vodstvom dr. Antona Bossersa iz nizozemskega informacijskega servisa PICA. Med udeleženci sva bila tudi predstavnik Narodne in univerzitetne knjižnice in Univerzitetne knjižnice Maribor. Uspehi pri omreževanju slovenskih knjižnic, ki sva jih predstavila, so vzbudili veliko zanimanje med člani LIBER in izrazili so željo, da bi nas radi obiskali in spoznali, kako deluje naš sistem v praksi. Želja se je nekaterim med njimi izpolnila. Ko so ob generalni konferenci LIBER, ki je bila prvi teden letošnjega julija v Gradcu, obiskali Univerzitetno knjižnico Maribor in Inštitut informacijskih znanosti. Poleg spoznanj o razvoju knjižnic pri nas so videli tudi lepote slovenske pokrajine, na ptujskem gradu pa so po ogledu kulturnozgodovinskih znamenitosti poskusili tudi dobra bela in rdeča vina s tega območja.

Organizator letošnje letne konference LIBER, ki je bila že enaintrideseta po vrsti, je bila Univerzitetna knjižnica Gradec, ki je tudi najstarejša med avstrijskimi univerzitetnimi knjižnicami, ki so postale članice LIBER, njen nekdanji ravnatelj dr. Franz Kroller pa je bil tudi eden izmed prvih predsednikov te organizacije. Konference se je udeležilo 185 udeležencev iz 28 držav, med katerimi so bile Avstrija, Belgija, Bolgarija, Kanada, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Madžarska, Irska, Italija, Latvija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Rusija, Slovaška, Slovenija, Švedska, Švica, Turčija, Velika Britanija in Združene države Amerike. 43 udeležencev je bilo iz nacionalnih knjižnic, 73 iz

univerzitetnih knjižnic, 3 iz fakultetnih knjižnic, 22 iz drugih knjižnic (državnih, regionalnih, mestnih, splošnih in specialnih), 44 iz drugih ustanov (informacijskih servisov, inštitutov, založb, izobraževalnih ustanov za bibliotekarstvo in informacijske vede ter drugih ustanov). Slovenijo smo zastopali predstavniki Narodne in univerzitetne knjižnice, Centralne tehniške knjižnice, Knjižnice Ministrstva za finance, Inštituta informacijskih znanosti in Univerzitetne knjižnice Maribor.

Konferenca je potekala v prostorih fakultet RESOWI (Rechts-, Sozial- und Wirtschaftswissenschaft). Na Univerzi Karla Franca v Gradcu, ki je bila ustanovljena leta 1585, je skupno šest fakultet, na katerih študira 36.320 študentov, ki jih poučuje 2.263 univerzitetnih učiteljev (teaching staff). Poleg fakultet so v sestavu Univerze tudi osrednja uprava, osrednji računalniški center in Univerzitetna knjižnica z desetimi integriranimi fakultetnimi knjižnicami. Enote univerzitetne infrastrukture zaposlujejo 651 nepedagoških delavcev (non-teaching staff), od katerih jih je 150 v knjižnicah in sicer 109 v Univerzitetni knjižnici Gradec ter 41 v fakultetnih knjižnicah. Podobno so organizirane tudi druge avstrijske in evropske univerze.

Na konferenci smo se seznanili z devetimi tematskimi sklopi in sicer: virtualne knjižnice univerze, raziskovalne organizacije in akademije za učenje z vidika bodočnosti raziskovalnih knjižnic v elektronski dobi, strateški pogledi ključnih komercialnih ponudnikov, storitve z dodano vrednostjo pri zagotavljanju vsebine, odpiranje novih vrat v knjižnice v obliki multimedia, elektronske knjige enako dobre za knjižnice in njihove uporabnike, management sprememb v knjižnicah, ocena tveganja za ohranitev zbirk, lokalna predstavitev avstrijskih knjižnic. Poleg tega smo se na

predkonferenci seznanili s knjižničnimi projekti, ki jih financira Evropska komisija. Zanimivo pa je bilo tudi na sestankih štirih sekcij LIBER, kjer smo snovali načrte za njihovo delo v prihodnjem letu. Sestale so se sekcija za zagotavljanje dostopnosti, sekcija za razvoj zbirk, sekcija za zaščito in ohranjanje knjižničnega gradiva ter sekcija za knjižnični management. Nekatere izmed sekcij bodo organizirale posebne delavnice in sicer za kartografijo, za elektronske publikacije, za mikrofilmanje in digitalizacijo gradiva.

V okviru tematskega sklopa virtualne knjižnice in virtualne univerze je bil zanimiv referat predstavnice Univerzitetne knjižnice Arizona, ki je poudarila temeljna načela knjižnic: znanstvene informacije v klasični in elektronski obliki so javno dobro in morajo biti dostopne neodvisno od tržnih ciljev; knjižnice so odgovorne za ustvarjanje novih informacijskih sistemov za diseminacijo informacij in novega znanja ne glede na obliko nosilcev zapisov; univerzitetna knjižnica je intelektualna sredina, kjer so uporabniki in ideje v stalni interakciji v realnem in virtualnem okolju s ciljem izpopolnitve pogojev za učenje zaradi ustvarjanja novega znanja. Predstavnica Univerze Amsterdam je obrazložila, kakšna naj bo referenčna služba v virtualnem okolju in poudarila vse večje potrebe po razvoju knjižničnih storitev na daljavo. Predstavnica Zavoda za odprto družbo iz Budimpešte je ovrednotila projekt EIFL in njegovo širjenje v 41 držav.

V tematskem sklopu raziskovalne organizacije in akademije za učenje z vidika bodočnosti raziskovalnih knjižnic v elektronski dobi je predstavnik Univerzitetne knjižnice Groningen razmišljal o spreminjajoči se vlogi znanstvenih revij in spreminjanju vloge knjižničarja pri posredovanju znanstvenih informacij. Predstavnik Univerze Montreal je izrazil svojo skrb

ob globalizaciji znanstvenega publiciranja in osvetlil tako njene dobre kot tudi slabe strani za uporabnike in knjižničarje.

Svoje strateške poglede so v posebnem tematskem sklopu izrazili predstavniki informacijskih servisov OCLC PICA, ISI, BIOSIS, LSSI. Poskusili so skupaj z nami kot posredniki informacij za uporabnike odgovoriti na vprašanja: V katero smer bomo šli od tod, kjer smo sedaj? Kako bo virtualna tehnologija spremenila način izvajanja referenčnih storitev v raziskovalnih knjižnicah?

Z dodano vrednostjo pri zagotavljanju vsebine v njihovih knjižnicah so nas v posebnem tematskem sklopu seznanili predstavniki Univerzitetne knjižnice Manchester, Univerzitetne knjižnice Sussex in Univerzitetne knjižnice Tromsø.

Zanimiva sta bila referata predstavnika Britanske knjižnice in Nacionalne knjižnice Norveške v okviru tematskega sklopa odpiranje novih vrat v knjižnice v obliki multimedia. Cilj projektov obeh knjižnic je, da bi zbirke, ki so dostopne samo lokalno s prenosom v digitalno obliko postale dostopne nacionalno in globalno. V Britanski knjižnici bodo med prvimi digitalizirali zbirko zemljevidov Londona, starejše zemljevide Velike Britanije, topografije, iluminirane rokopise, glasbeno gradivo iz viktorijanske dobe in druge zbirke, ki so pomembne za britansko kulturo, zgodovino in identiteto. Norvežani pa so se odločili, da bodo najprej digitalizirali zbirko rokopisov, zbirko zemljevidov in zbirko dramskih besedil.

Mnenja, da so elektronske knjige dobre tako za knjižnice kot tudi za njihove uporabnike so bili predstavniki Inštituta za politične študije v Grenoblu in Komisije za združene informacijske sisteme v Veliki Britaniji. Spoznali smo projekt MANUM, ki ga financira Ministrstvo za šolstvo v Franciji in pri katerem sodelujejo

založniki in univerze s ciljem razvoja novih možnosti za študente in njihove učitelje na področju družbenih ved.

Da se ravnatelj knjižnic dnevno srečujejo z managementom sprememb, so ugotavljali predstavniki Univerzitetne knjižnice Utrecht, Univerzitetne knjižnice Varšava in Nacionalne knjižnice Francije, Na Univerzi Utrecht načrtujejo velike organizacijske spremembe, ki so odraz sprememb v okolju. Ugotovili so, da tudi organizacijska struktura knjižnice ne ustreza več zahtevam tranzicije. Opustili bodo tradicionalno organizacijsko shemo z vodji posameznih enot in vodjem enote fakultetnih knjižnic in jo nadomestili s sodobnejšo, v okviru katere sta dve enoti: enota za inovacije in enota za gradivo. V okviru enote za inovacije bodo zagotavljanje dostopnosti do informacij, delo z uporabniki in management. V okviru enote za gradivo pa bodo nabava, obdelava ter hramba in zaščita gradiva. V Nacionalni knjižnici Francije pripravljajo novo organizacijo v enoti nacionalne bibliografije. V Varšavi pa se srečujejo z organizacijskimi spremembami po preselitvi v novo stavbo Univerzitetne knjižnice, ki jo obiskuje 50.000 študentov in ki skupaj z 48 oddelčnimi knjižnicami hrani 5.000.000 enot gradiva.

Na pomen ocene tveganja za ohranitev zbirk so opozarjali predstavniki Muzeja Viktorije in Alberta iz Londona, Nacionalne knjižnice Francije in Kraljeve knjižnice iz Danske. Predstavnica Francije je opozorila na pobudo modrih tabel na objektih z namenom varovanja kulturne dediščine in nas seznanila s projekti IFLA pri obnovi knjižnic in njihovih zbirk. Predstavnik Danske je govoril o primerih tatvin dragocenih knjig v danskih knjižnicah. Opisal je dva primera tatvin v Kraljevi knjižnici v zadnjih treh desetletjih. V prvem primeru, ki se je zgodil leta 1970, je pri raziskovanju tatvine sodelovala samo policija, vendar do danes niso

odkrili storilcev in niso našli ukradenih knjig. V drugem primeru, ki se je zgodil leta 1993, so s pomočjo videonadzora v stavbi v kratkem odkrili storilca, ki je bil nato obsojen na triletno zaporno kazen in knjige moral vrniti.

Predstavniki Univerzitetne knjižnice Gradec so nam obrazložili projekt ALO – Avstrijska literatura v obliki on-line, digitalizacijo rokopisov in nove postopke konzervacije in restavriranja knjig. Popeljali so nas tudi v mediateko, oddelek posebnih zbirk, center za restavriranje knjig, center za digitalizacijo, knjižnico Tehniške Univerze Gradec in v Pokrajinsko knjižnico.

Referatom je sledila letna konferenca LIBER. Protestno izjavo zaradi nove direktive Evropske unije o najvišji davčni stopnji za elektronske publikacije, ki smo jo sprejeli na konferenci, bom pripravila za objavo v naslednji številki Knjižničarskih novic. Na konferenci je bil izvoljen novi predsednik Erland Kolding-Nielsen, direktor Kraljeve knjižnice na Danskem, ki je bil zadnja leta podpredsednik LIBER (vice-president). Mandat je potekal dosedanjemu predsedniku Elmarju Mittlerju, ravnatelju Univerzitetne knjižnice Göttingen. V organizaciji LIBER in nekaterih drugih evropskih organizacijah je običaj, da podpredsednik (vice-president) postane predsednik (president), predsednik (president), ki mu je potekel mandat pa kot nekdanji predsednik (past-president) svetuje in pomaga novoizvoljenemu predsedniku. Hkrati pa se novi podpredsednik (vice-president) pripravlja na funkcijo predsednika, ko bo sedanjemu potekel mandat. Tako je zagotovljena kontinuiteta in dobro delovanje organizacije. Lepo bi bilo, ko bi prenos funkcij tako usklajeno in mirno potekal tudi pri nas v mikro in makro okolju.

Lep okvir konferenci pa sta dala tudi sprejem v veliki stari čitalnici

Univerzitetne knjižnice Gradec in sprejem v univerzitetni Avli, kjer nas je poleg slavnostnih govornikov pričakalo 22 mladih kitaristk, ki so izvedle Bizetovo Karmen, Hačaturianov Ples s sabljami in druge izbrane skladbe evropske glasbene klasike. Prijetno pa je bilo tudi zaključno večerno srečanje na renesančnem dvorišču Deželnega dvorca, kjer smo se zahvalili organizatorjem enaintridesete in si rekli na svidenje na dvaintrideseti konferenci, ki bo junija 2003 v Rimu.

Dr. Irena Sapač
Univerzitetna knjižnica Maribor

NOVE PUBLIKACIJE

PRIROČNIK ZA IZLOČANJE IN ODPIS KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Uspešno poslovanje s knjižničnim gradivom je odvisno od skrbno načrtovane nabave, uporabe in sprotnega izločanja knjižničnega gradiva. Medtem ko pridobivanju in uporabi knjižničnega gradiva namenjamo veliko pozornost, pa se izločanja in odpisa lotevamo pogosto šele ob selitvah ali pa takrat, ko v knjižnicah zmanjka prostora. Hkrati pa je izločanje knjižničnega gradiva vedno kamen spotike, ker je mnogo bolj na očeh javnosti, kot bi pričakovali. Brez strokovnih navodil za izločanje knjižničnega gradiva si knjižničarji ta delovni proces razlagajo vsak po svoje. Tako eni izločajo več drugi manj knjižničnega gradiva, mnogi pa ne vedo, koliko in kaj bi bilo treba izločiti

in kaj odpisati, kot je pokazal vzorčni pregled stanja v naših knjižnicah.

Zaradi naglega razvoja in zastaranja informacij mora vsaka knjižnica stalno vrednotiti svoje zbirke. Knjižnica mora ugotavljati, ali knjižnične zbirke ustrezajo njenemu poslanstvu ter potrebam in zahtevam uporabnikov in neustrezno knjižnično gradivo izločati. Knjižnica izloča knjižnično gradivo po navodilih, ki jih sprejme nacionalna knjižnica. Nekatere knjižnice imajo dokument o nabavni politiki v pisni obliki. Ta praviloma obsega smernice, navodila in merila za nabavo gradiva, kar je v pomoč tudi pri izločanju gradiva. Večina knjižnic takšnega dokumenta nima. Upoštevati moramo, da potrebujemo za izločanje gradiva prav toliko časa kot za vpis in obdelavo. Ker je knjižnična zbirka vse knjižnično gradivo, ki je v lasti določene knjižnice, mora vsaka knjižnica poskrbeti za njeno kakovost. Vsaka knjižnica ima bolj in manj pomembno gradivo. Najpomembnejše gradivo v knjižnici tvori jedro knjižnične zbirke. Jedro zbirke je aktualni del zbirke. Izločanje in odpis gradiva sta zelo pomembna za učinkovitost knjižnice.

Poenotenje navodil in opis metod za izločanje gradiva prinašata tudi na to področje ustrezno kakovost, zato naj bo ta priročnik v pomoč pri vsakodnevnem delu. Namenjen je predvsem začetnikom, v pomoč pa bo tudi izkušenim knjižničarjem, ki bodo lahko svoje postopke pri izločanju obogatili s predlogi iz priročnika in morda tako izbrali boljšo pot.

Še preden začnemo knjižnično gradivo izločati, razmišljamo o tem, kam ga bomo dali. Za vsako knjižnično enoto, ki je v slovenskem prostoru redka, je treba najti zbiratelj, ki jo bo ustrezno hranil in varoval. To pa pomeni, da moramo dobro poznati nabavne strategije posameznih knjižnic.

Za premestitev knjižničnega gradiva se knjižnice odločajo iz subjektivnih in

objektivnih razlogov. Subjekti, ki odločajo, kaj in kako premestiti, so delavci knjižnic, objekt pa je knjižnično gradivo, ki ga najdemo v knjižnicah. Slabost subjektivnega odločanja je lahko tudi neustrezna premestitev. Pri navideznem izločanju gradivo začasno premestimo na drugo lokacijo.

Prvih šest poglavij obsega teoretične osnove izločanja in odpisa knjižničnega gradiva, ki veljajo za vse vrste knjižnic. V sedmem poglavju so poudarjene posebnosti posameznih vrst knjižnic glede oblikovanja zbirk ter izločanja in odpisa knjižničnega gradiva. Na koncu so dodana še poglavja, ki prispevajo k enotni terminologiji, tabela priporočljivih meril glede zastaranja knjižničnega gradiva ter seznam uporabljene literature.

Da bi razrešili čimveč problemov in povečali uporabnost priročnika, smo povabili k sodelovanju delavke iz različnih vrst knjižnic.

Praktične izkušnje posameznih knjižnic, ki so sodelovale kot vzorčne knjižnice, smo strnili in jih vključili v posamezna poglavja.

Priročnik so pripravili: Nada Češnovar, Terezija Poličnik-Čermelj, Polona Lah-Skerget, Valerija Žagar, Vanja Malis, Gabrijela Aškerc, Helena Pečko-Mlekuš, Erika Maver. Gradivo je zbrala in uredila Nada Češnovar.

Spoštovani knjižnični delavci, priročnik je pred vami, želimo in upamo, da vam bo koristno služil pri vašem delu. Opravičujemo se za vse morebitne napake in nedorečenosti. Upamo, da bodo naši nasledniki na teh osnovah lahko gradili naprej.

Mag. Nada Češnovar
NUK

Naročilnica za Priročnik o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva je objavljena v prilogi.

PA ŠE TO

"NAJ ODGOVOR" NA ENEM OD IZPITNIH ROKOV S PODROČJA INFORMATIKE

Pri predmetu, ki vključuje tudi vsebine s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti, študentje na izpitih večkrat prispevajo zelo "izvirne" odgovore. Seveda ne gre za študente bibliotekarstva, pa kljub temu – vprašamo se lahko, kakšna je informacijska pismenost študentov? Mogoče je že čas za kakšno raziskavo o tej problematiki in za izdelavo načrta informacijskega opismenjevanja študentov slovenskih univerz...

Vprašanje: *Kaj je to indeksiranje, kako in zakaj ga izvajamo?*

Odgovor nekega študenta:
Indeksiranje = urejanje podatkov – tipičen primer je že na univerzah, ko vsakemu študentu dodelijo njegov indeks – njegovo dokazilo, da je študent določene fakultete, notri ima zapisano številko indeksa (ki ga bo zastopala čez cel študij), njegove podatke, predmete, ocene izpitov... To delajo računalniško – ko imajo zbrane podatke vseh študentov in vpišejo vse zaščitne številke (tu morajo paziti na tajnost podatkov), na koncu pa to izdajo v taki knjižni obliki – naši indeksi. Torej, indeksiranje delamo zato, da imamo podatke o študentih v neki urejeni obliki, pa tudi za zaščito podatkov – vsak študent ima svoj indeks številko in so tudi njegovi rezultati izpitov na javnem mestu objavljeni pod to številko (zato ga ne more biti sram ali kaj podobnega). Indeksi pa služijo za identifikacijo študentov (kot npr. osebne izkaznice).

ČESTITKA

Iz Knjižnice Šmarje pri Jelšah so nas opozorili, da so tudi v njihovi knjižnici odprli povečane in obnovljene prostore.

Kolegom za nove pridobitve čestitamo!

PRILOGE

1. V prvi prilogi objavljamo prispevek kolega Lada Planka "***K taksonomiji organizacijskih oblik splošnih knjižnic***", ki predstavlja predlog za razpravo pred sprejemanjem aktov o sistematizaciji
2. V drugi prilogi objavljamo naročilnico za ***Priročnik za izločanje in odpis knjižničnega gradiva***, ki ga je izdala NUK.
3. V tretji prilogi objavljamo naročilnico za zbornik 2. posvetovanja visokošolskih knjižnic "***Razvoj visokošolskih knjižnic za univerzo 21. stoletja***", ki ga je izdala CTK.

K TAKSONOMIJI ORGANIZACIJSKIH OBLIK SPLOŠNIH KNJIŽNIC

(predlog za razpravo pred sprejemanjem aktov o sistematizaciji)

- 1) **UVOD:**
  - a) štiri dimenzije (aspekti) organiziranosti:
    - i) prostorska
    - ii) po gradivu in opremi
    - iii) kadrovska
    - iv) organizacijsko-upravna
  - b) funkcija in smotrnost razmejitev med posameznimi organiz. oblikami

- 2) **KONCEPTUALNO POPOLNE/ZAKLJUČENE OBLIKE** (izhajajo iz zamisli knjižnice kot celote - definirani parametri: prostor, gradivo in knjižničar; pravni status):
  - a) **(splošna) knjižnica:** opredelitev je še najmanj sporna
    - i) dejavnost, status pravne osebe;
    - ii) prostorsko, kadrovsko, z gradivom in opremo ter organizacijsko-(u)pravno opremljeni subjekt
    - iii) fizična dostopnost sedežne lokacije za uporabnike: vsaj 5 dni v tednu

  - b) **enota:** organiz. del knjižnice,
    - i) od knjižnice manjša, pravno nesamostojna, a funkcionalno zaokrožena entiteta, "knjižnica v malem" (npr. za kraj ali občino pod 10.000 preb.)
    - ii) praviloma fizično ločena/oddaljena od sedeža, osnovne lokacije knjižnice;
    - iii) dostopnost/del. čas: samostojna glede dostopnosti, vsaj 4 dni v tednu (več kot pol delavnikov)
    - iv) razlika od izposojevališča: predvsem večji vsebinski in časovni obseg ponudbe (deljena postavitev, npr. odrasli/mladina, čitalnica, prostor za obknjižnične dejavnosti ipd., vendar tudi "enota pionirska knjižnica")
    - v) operativni cilj: vsaj knjižnice v občinskih središčih naj bi bile enote ne glede na velikost občine oz. število prebivalcev

  - c) **izposojevališče:** organiz. del knjižnice, izhaj. iz dobesečnega pomena izraza – prostor, namenjen (samo) izposoji gradiva na dom,
    - i) manjša, pravno nesamostojna, funkcionalno okrnjena entiteta
    - ii) ločenost od osnovne lokacije knjižnice
    - iii) v primerjavi z enoto bistveno manjši vsebinski in časovni obseg dejavnosti oz. ponudbe (samo oz. pretežno izposoja na dom),
    - iv) dostopnost/delovni čas: 3 ali manj dni v tednu;
    - v) postajališče bibliobusa je npr. ena od oblik izposojevališča - čeprav lahko ponuja mini-čitalnico ali dostop do računalnika, je še zmerom dostopno samo enkrat-dvakrat tedensko ali še manj

- 3) **KONCEPTUALNO NEPOPOLNE/NEZAKLJUČENE OBLIKE** (izhajajo iz zožene, ne-celostne zamisli knjižnice – eden od strukturnih segmentov; praviloma definiran samo eden od parametrov):
- a) **oddelek:** glede na strukturo gradiva ali glede na režim, pod katerim je gradivo, oblikovana knjižnična entiteta
    - i) definirani parametri: prostor, ozko definirano gradivo (segment) in knjižničar,
    - ii) organizacijsko del knjižnice ali njene enote
    - iii) dostopnost se običajno ravna po nadrejeni entiteti (knjižnici ali enoti)
    - iv) npr. oddelek za mladino, študijski oddelek, oddelek za prezenčno izposajo

  - b) **zbirka:** zbirka gradiva na določeno temo brez opredeljene stopnje skrbništva oz. dostopnosti
    - i) definirani parameter: samo gradivo; prostor in knjižničar sicer predpostavljena, a nedefinirana;
    - ii) lahko je organizirana na ravni knjižnice, oddelka ali enote;
    - iii) fizična dostopnost se delegira oz. ravna po nadrejeni – knjižnični ali neknjižnični - entiteti, v katero je prostorsko vključena
    - iv) npr. domoznanska zbirka, bibliotekarska zbirka; premična zbirka

  - c) **služba:** opravljanje storitev ali skupka storitev, ki so nujne za delovanje knjižnice oz. ki so del njene dejavnosti
    - i) definirani parameter: samo zaposleni, knjižničarji ali drugi, nedefinirani prostor, oprema, gradivo...,
    - ii) ni nujno, da ima opraviti neposredno z uporabniki, če ima, se fizična dostopnost običajno delegira
    - iii) praviloma na ravni knjižnice, izjemoma tudi na ravni večjih enot
    - iv) dve vrsti:
      - splošne službe (administrativno-računovodska, tehnična služba),
      - strokovne službe (služba za nabavo, informacijsko-referenčna služba...)

Lado Planko
Kulturni center Ivan Napotnik,
Velenje, Knjižnica

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
Turjaška 1
1000 LJUBLJANA

N A R O Č I L N I C A

Ustanova:

Ulica:

Poštna šte.: _____ Kraj: _____

Odgovorna oseba: _____ Davčna številka: _____

Naročam _____ izvodov publikacije ***Priročnik za izločanje in odpis knjižničnega gradiva***.- Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 2001. Po ceni 2.700,00 SIT.

Datum:

Podpis:

**Centralna tehniška knjižnica
Univerze v Ljubljani**

Trg republike 3, 1000 Ljubljana, p.p. 90/11, Slovenija

telefon: (01) 2514 072, faks: (01) 425 66 67, E-pošta: post@ctk.uni-lj.si

**RAZVOJ VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNIC
ZA UNIVERZO 21. STOLETJA**
zbornik referatov 2. posvetovanja
visokošolskih knjižničark in knjižničarjev

N A R O Č I L N I C A

Ime in priimek naročnika ali naziv ustanove:

_____

Ulica:

_____

Poštna številka, kraj: _____

Odgovorna oseba: _____

Davčna številka ustanove: _____

Naročam _____ izvod zbornika 2. posvetovanja visokošolskih knjižnic

"RAZVOJ VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNIC ZA UNIVERZO 21. STOLETJA"

po ceni 5.000 SIT, za študente 3.000 SIT (vključno z DDV in poštnino).

Datum: _____ Podpis: _____

Naročilnico pošljite na naslov: Mojca Dolgan-Petrič, Centralna tehniška knjižnica
Univerze v Ljubljani, Trg republike 3, SI-1000 Ljubljana.
Na zalogi je omejeno število izvodov.